

NOUS MEMBRES

SECCIÓ HISTÒRICO-ARQUEOLÒGICA

MANUEL ARDIT I LUCAS

Presentat per Albert Balcells i González

El professor Manuel Ardit i Lucas és professor numerari d'història moderna de la Universitat de València, on es formà, i va ser deixeble de Joan Reglà. Respecte a les influències rebudes en la seva formació, seria injust oblidar la gran influència que va tenir en ell Joan Fuster, que durant els anys en què estudiava i es formava (es llicencià l'any 1966) publicà justament l'obra que Manuel Ardit i molts altres historiadors valencians consideren que més va influir en la transformació i el capgirament de la historiografia valenciana: *Nosaltres, els valencians*.

Va ser justament a partir d'un suggeriment de Joan Fuster que Manuel Ardit publicà el seu primer llibre, *Els valencians de les Corts de Cadis*, editat per Rafael Dalmau en la col·lecció «Episodis de la Història», l'any 1968. En aquest llibre apunta ja el tema que serà l'eix de la seva recerca: la crisi del règim senyorial en la transició del que convencionalment s'ha dit «de l'edat moderna a l'edat contemporània», al País Valencià. Comença ja a indicar —contra el tòpic dominant fins aleshores, que la crisi del règim senyorial venia per l'ocupació napoleònica— que té unes arrels força anteriors. En aquesta línia, descobrí el més greu avalot antisenyorial del període borbònic —que fins aleshores havia passat, inexplicablement, desconegut— en un article important, «Els rebomboris de 1801 al regne de València», publicat a la revista *Hispania* l'any 1969. Insistent en aquesta línia, publica al *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura* l'any 1970, un altre treball, «La revolució francesa i València. Els rebomboris de 1793». L'any 1970 publica un llibre pioner en l'àmbit dels estudis in-

quisitorials, *La Inquisició al País Valencià*. La investigació sobre temes inquisitorials, ara tan desenvolupada, era molt migrada en aquell moment; per això el llibre pren la forma, bàsicament, d'una edició de documents comentada, si bé hi ha innovacions notòries, com per exemple l'estudi del procés de l'erasmista valencià Jeroni Conques, on rectifica alguns errors que havia comès el famós historiador Marcel Bataillon sobre el tema. Però, segurament, l'estudi més innovador des del punt de vista metodològic i de la reflexió teòrica és el seu treball «Bandolerisme i delinqüència a les acaballes de l'Antic Règim al País Valencià entre 1759 i 1843». Es mou, per tant, en un període llarg, de gairebé un segle, que agafaria, doncs, els inicis de la implantació del capitalisme en la societat valenciana i la fase final de l'Antic Règim. Aquest treball va ser publicat en el número 3 de la revista *Recerques*, l'any 1974, quan la publicava encara l'Editorial Ariel.

Així arribem al llibre que és l'edició de la seva tesi doctoral, *Revolución liberal y revuelta campesina. Un ensayo sobre la desintegración del régimen feudal en el País Valenciano (1793-1984)*, publicat per l'Editorial Ariel el 1977. Aquesta tesi doctoral, que havia presentat a la Universitat de València l'any 1974, és l'inici d'una reflexió autocrítica que serà una de les característiques de la personalitat científica de Manuel Ardit, que anirà desenvolupant en anys posteriors. Aquesta obra de Manuel Ardit exercí una influència molt notable sobre el tema del règim senyorial, la seva evolució tardana i la seva crisi final, que és el tema que esdevingué hegemònic en la historiografia valenciana, moderna i contemporània.

És ja com un autor consagrat que col·labora en una obra de síntesi en què demostra la seva capacitat per sortir del període que coneix com a investigador directe, i és la seva col·laboració amb qui us parla i amb Núria Sales en el tercer volum de la *Història dels Països Catalans*, referent al període del 1714 al 1975, on Manuel Ardit va ser l'autor de tots els capítols referents al País Valencià durant els segles XVIII, XIX i XX, i ens va oferir així la síntesi de la història del País Valencià en aquests segles. Aleshores inicià una línia de treball en què, estudiant el marquesat de Llombai entre els segles XVI i XIX, fa no una història local, sinó que agafa un àmbit reduït com a eix d'una reflexió molt més general, durant un període extraordinàriament llarg i variat. Un dels fruits d'aquest estudi, juntament amb la reflexió sobre altres treballs, és «Moriscs i expansió agrària al País Valencià», publicat en el número 5-6 de la revista *Afers*, a Catarroja, el 1982. Comença aquí a formular unes idees completament renovadores que el portaran, més tard, a donar una visió molt més complexa de les causes de l'endarreriment econòmic de l'inici del que en diem convencionalment «edat contemporània» al País Valencià,

allunyada de la visió convencional inicial del que havia estat el caràcter especialment opressiu del règim senyorial, que explicaria aquest fet.

Aleshores, la comunitat científica reconeix, de fet, la seva vàlua en dos treballs, com són els dos volums, cinquè i sisè, corresponents al segle XVIII i la crisi de l'Antic Règim d'una història econòmica del País Valencià, que porta com a nom *Nuestra historia*, i Edicions 62 li confia la direcció del volum quart de la *Història del País Valencià*, dedicada al segle XVIII, volum en el qual és autor de les parts dedicades a l'agricultura i a la crisi de l'Antic Règim.

Manuel Ardit, segurament per la seva discreció extrema, s'incorpora relativament tard al professorat universitari, i té molt de meritòria la seva tasca com a investigador, tenint en compte que una gran part d'ella és realitzada quan té la sobrecàrrega d'horari lectiu que comporta ser catedràtic d'Història i Geografia d'institut. No volent incidir en les lògiques rivalitats pels llocs universitaris, no s'hi incorpora fins a l'any 1987, quan ja és reconegut com a mestre i capdavanter per molts dels seus companys, que ja són professors universitaris en aquell moment.

Hi ha un treball en què el seu tarannà crític i la seva capacitat per treballar en equip s'expressen especialment, que és l'article aparegut en la revista *L'Espill* l'any 1979, «Estructura i crisi del règim senyorial al País Valencià», signat per ell i per Pere Ruiz, Isabel Morant i Carme Garcia Monerris. És l'inici d'una revisió i d'una renovació historiogràfiques on Manuel Ardit ha fet un paper capdavanter.

En aquest moment té tres llibres en premsa. D'una banda, és l'autor de tota la part corresponent al País Valencià durant l'edat moderna en el volum de diversos autors de la *Història del País Valencià* que editarà Eliseu Climent a Tres i Quatre, de València; d'altra banda, és autor únic d'un altre llibre *La terra i els homes del País Valencià. Una història agrària a l'edat moderna*, llibre que publicarà l'Editorial Curial, i que és una reflexió global sobre tota la temàtica que ha desenvolupat durant la seva vida com a historiador, amb notables novetats, i, a més, la seva capacitat de síntesi és avalada perquè l'Editorial Síntesis de Madrid li ha confiat, com a autor únic, l'autoria del llibre *Agricultura y crecimiento económico en la Europa occidental moderna*.